

ՀԱՏԸ 5 ՄԻԼԵՏ

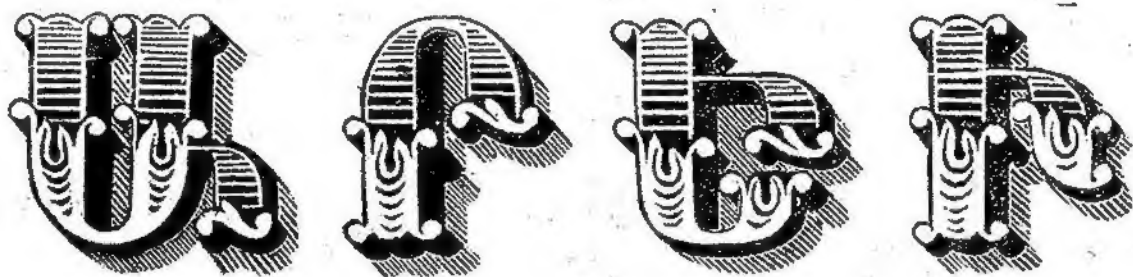
ԲԱՆԴԱԳՐՈՒՄ

Տարեկան վեցամսեայ

ԿԻՆՈՑՈՒՄ . . . 2. 80 40
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ . . . 20 10

ԹԵՂԵՆԻՍԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՆ ՏԵՐԵՆԻՍԵՐՈՒ

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ԼԵՌՆ ՍԿՐՏԻՉԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՅԵՐՈՒ ՕՐԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱՎՈՒԻ ԾԻՒԹԸ ԵՐԵԲ ԱՎԳԱՍ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՆ ՏԵՐԵՆԻՍԵՐՈՒ

Գարեաթիւ, 19 Մայիս 1915

ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՐՈՒՄ

ՀԱՏԸ

Journal ARAV

B. P. N 297

Alexandrie, EGYPT

ՀԱՐԱՏԱՐԱՎՈՒՄ ԶԵՆՈՒՄ ԵՐԵԲ ԵՆ ՎԵՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՏԵՐԵՆԻՍԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՆ ՏԵՐԵՆԻՍԵՐՈՒ

ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Յորմէհեան քաղաքական նպատակի մը հետապնդումին ձեռնարկած ենք, չէ՛ եղած երբեք վայրկեան մը ուր աշխարհի պէտք ունեցած ըլլանք մեր ազգային բոլոր ուժերուն միացումին, մեր նոյնա-նպատակ բոլոր շունքերուն բացարձակ ներդաշնակութեանը, մեր բոլոր տարրերուն, բոլոր բարի կամեցողութիւններուն միաձուլ համախմբումին, մեր քաղաքացիական բոլոր արժէքներուն, բոլոր առաքինութիւններուն և կորովութիւններուն համագործած ցուցադրութեանը՝ որչափ վայրկեանը յորում կ'ապրինք։

Միւս կողմէ, միջկողմանի և բիւրեւ թէ, մեր ժամանակակից տարեգրութեանց մէջ չէ եղած առանձին մը ուր օրումն ազգային պահանջներուն չորձ՝ Հայերս — գոնէ տեսականապէս — աշխարհի գիտակից և համամիտ հանդիսացած ըլլանք որչափ ներկայիս։

Կար ժամանակ մը ուր հայ ազգային ազատագրութեան գաղափարը լոկ աւարտամ յորի մը ձեռին տակ կը ներկայանար, ինչպէս Հըրեաններուն՝ Մեհայիւն գալտեանն ապաւելը։

1877ի ուսեւթուրք պատերազմին առթիւ, գաղափարը քիչ մ'աւելի ձեւակերպուեցաւ և մեր զեկավարողներէն ոմանք որոշ պահանջներ ներկայացուցին Սերայի, և ունեցանք 16դ և 61դ յօդուածները։ Սակայն քաղաքական դիտակցութիւնը տակաւին արթնցած չէր մեր ժողովուրդին լայն խաւերուն մէջ։ Այնուհետեւ երեւան եկան Հայ յեղափոխական կուսակցութիւնները որոնք տանեակ տարիներ տաժանելի դերը ստանձնեցին՝ մէկ կողմէ հայ ժողովուրդը պատրաստելու ազատագրութեան սուրբ գաղափարին, միւս կողմէ իրենց կազմակերպած ցոյցերով և խրատումներով Սերայի ուշադրութիւնը հրաւիրելու մեր երկրին անտանելի կացութեան վրայ։ Այդ օրէն ի վեր Հայկական Խնդիրը դրուած էր եւրոպական դիւանագիտութեան սեղանին վրայ, առանց սակայն երբեք իր լուծումն ստանալու։

Ու չեղաւ ժամանակ մը որ մենք ազգովին համաձայնած ըլլայինք լլայն գաղափարին, ըլլայ գործադրելի միջոցներուն չորձ։ Յեղափոխականներուն քովն ի վեր ունեցանք պահպանողականներ, խաղաղ յառաջդիմականներ։ Նոյն իսկ յեղափոխականները իրարմէ տարբերագիտելիք ու տարբեր գործելակերպեր ունէին, ու զիրար կը քննադատէին։ Հասարակութեան ամենատեսար մասը կը կազմէին չեզք-

ները, առանց յիշելու՝ անտարբերները և յուսահատները՝ որոնք նոյնպէս մեծ թիւ մը կը ներկայացնէին։

Այսօր սակայն, շնորհիւ տարիներու աշխատանքին, ինչպէս նաև շնորհիւ գէպերու և իրողութիւններու պատեհաւոր զառաւորութեան, մեր ժողովուրդին բոլոր խաւերուն տրամագրութիւնները արժատապէս յեղաշրջուած են։ ամէն ոք գիտակից է թէ մեր խնդիրը այլևս անյետաձգելի է, թէ անոր լուծման ժամը հնչած է և թէ անոր բուարար լուծումը մեծաւ մասամբ մեր բունելիք դիրքէն կախում ունի։ Երէկի թուող պահպանողականը այսօր ոգեւորուած է ապտամբական ծրագիրներով։ չեզքը, անտարբերը գործունէութեան առաջին դիմելուն վրայ կը գտնուին։ Կարելի է բնէ թէ այսօր ամէն հայ միեւնոյն հասկացողութեան յանդէմ է ինչպէս հայկական հարցի էութեան՝ նոյնպէս անոր լուծման յարմարագոյն միջոցներուն ընտրութեան մասին։ Պահպանողական, ազատական, չեզք, և յեղափոխական յորջորջումները այլևս անցեալին կը պատկանին։ Այսօր բովանդակ հայ ազգը, սիրալի խոյանքով մը, իր ազատութեան գաղափարն տէր և ախոյեան կանգնած է։

Այս հանգամանքներուն մէջ, ազգին գործող ուժերուն կամ անոնցմէ ո՛ր և է մէկուն համար այլևս անկարելի դարձած է անիւտ, ուրոյն, աշխատեթ, ինքնաբերական կեցութեան մը կամ գործունէութիւն մը ունենալ։ Այսուհետեւ ո՛չ մէկ խմբակցութիւն կամ կուսակցութիւն, որքան ալ ինք իր գործութեանը վրայ հիացած ըլլայ, կրնայ պարծիլ և յոխորտալ թէ հայ ազատագրութեան դատը առանձին իր ուսերուն վրայ վերացած է, թէ այդ գործը տարամբօրէն իր պատմական գերն ու մենայնքն է, և թէ իրմէ զատ չկան ուրիշներ ոյն մտահոգութիւններով և միեւնոյն եռանդով ներշնչուած ու ոգեւորուած։ Ո՛չ ալ ու է անհատ կուսակցութիւն մը կրնայ փորձել այս ընդհանուր ոգեւորութիւնը շահագործելու իր կուսակցական առանձին նկատումներուն, հայրենեան ու փառքին համար։ Ինքզինք ազգին գերընտիր մասը հռչակելու, ազգին վրայ միահեծան տիրապետութիւն հաստատելու, անոր միակ առաջնորդողի հովիւր առնելու և զայն առանձին իր ետեւէն քաշելու այսպիսի փորձ մը, ինչպիսի մարմին մը կողմէ ալ փորձուի, անպայման անյալողութեան ու վրիպումի սահմանուած է։ Ամէն անոնք որ հայ գործիչ յաւակնութիւնը ունին, պէտք չէ ու կարելի

չէ որ անտես առնեն այն հրաշալի աշխարհագրութիւնը որ վայրկեանը առաջ բերած է հայ ժողովուրդին մէջ։ Այսօրուան սկսուած շարժումը հատուածական կամ կուսակցական չէ, ամէն կուսակցութեան գեր ի վեր է, համագալսիմ է։

Հայութիւնը այսօր կը փափաքի, կը պահանջէ մէկ նշանաբանի ու մէկ դրօշի տակ համախմբուած տեսնել իր բոլոր զաւակները։ Կողկասէն մինչեւ Ամերիկա, Հնդկաստանէն մինչեւ Անդլիա, Բեքորկրաւտէն մինչեւ Ռումանիա, Պուլիարիա եւ Եգիպտոս, ո՛ւր որ հայ կայ՝ ամենուն բերնէն նոյն պահանջն է որ կ'արտաբերուի։

Համագործակցութիւն։ Հայաստանի և Կիլիկիոյ մեր հարազատ եղբայրները՝ տառապանքի ու անգոհի իրենց գալարուածներուն մէջէն իրենց կողովողադին աչքերը մեզի դարձուցած՝ համագործակցութիւնը կը պահանջուին։ Ու մենք դեռ սի՛րտ պիտի ունենայինք իրարու հետ գործընտելու կուսակցական հողի վրայ, կուսակցական շահերու, կուսակցական փառքի, ազդեցութեան պայքարի համար։

Ազգին այս ընդհանուր տրամագրութեան ու հաւատացեալի ոգեւորութեան հանդէպ — որ վաղուց ի վեր մեր փայլալոյս երազն էր — բաւական է որ մեր գործող ուժերը քիչ մը համեմատութիւն, անկեղծութիւն և փոխադարձ յարգանք ունենան, ու չուտով կ'իրականանայ ամէն կողմէ բազմացուած և արդէն անհրաժեշտ դարձած ազգային միահամուռ համերայնութիւնը — ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ։

Մ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՄԵՐ ՊԶՏԻՎՆԵՐՈՒՆ ԵՊԱՍՏԸ

Տեղւոյս Ազգ. վարժարանի ուսանողները, թելադրութեամբ Տնօրէն Պ. Ժամկոյնանի, բարեւոյժ փափաքը ունեցած էին Ս. Զատիկ տօնական օրերուն, նպատակադարձ զեղեցիկ տոմսերով նպատ հաւաքել յօդուտ «Հայաստանի թշուառ մանուկներուն»։

Այդ հանգամանքներէն զուտ արդիւնքը, 2,059 զրդ. ողջ, այսօր, Պ. Տնօրէնին առաջնորդութեամբ, 2. դասարանի ուսանողները յանձնեցին Առաջնորդին, որ յաջկերութեան և օրհնութեան սիրալի խօսքերով ընդունեց և յայտնեց թէ պիտի զրկէ զայն Հայոց Միացեալ ընկերութեանց, յատկացուելու համար իր նպատակին։

Հանդիպել կը լսենք թէ վարժարանին բոլոր, մանաւանդ բարձրագոյն կարգերու, երկուսն աշակերտները զովքի և եռանդով աշխատած են, արդիւնաւոր ընելու համար իրենց այս ձեռնարկը, խորհելով անշուշտ թէ իրենց մաքուր ձեռքերով մատուցուած այս բաժակ մը շուրջ՝ արեւին և կրակի տուայտանքներուն մէջ գալարուող Մայր-Հայրենիքի իրենց փոքրիկ եղբայրներին և քոյրերէն քանի՛ քանիներուն այրած սիրտը պիտի կրնայ զովացնել այս միջոցին։

Ապրիլի հիմակուրէն իրենց ազգին վրայ խորհելու վարժուող այս անոյժ պաշտելները։

ՎԵՐՋԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Իտալիոյ մէջ

Հոռով, 18 Մայիս. — Աւստրիոյ եւ Գերմանիոյ ճիւղացումները մեկնեցան։ Իթալիոյ Պիւրլի եւ Պառոն Մաֆիո Պ. Սոմիճօէ բացաւրութիւն պահանջեցին թէ ի՛նչ համաձայնութիւններ եւ յանձնարարութիւններ ունի իտալիա Երեւան համաձայնութեան հետ։ Եւրոպեայեան խօսք մօտաւոր է։

Հոռով, 19. — Բօլաի (Աւստրիա) նաւարանին մէջ ծանակցիւ խոսվոյին մը ծագեցաւ։ 40 մեռեալ կայ։

Հոռով, 17. — Երկու վառօդաւան օդը ելան Թրիեսթի մէջ։ Ուսիկանութիւնը այս աղէտը կը վերադէ քաղաքին յեղափոխական սարերուն։ Ընդհանուր հրամանաւար կ'սպառնայ քաղաքը ուրախօծել։

Տարաւանքի մէջ

Լոնտոն 17. — Տէտէ Աշաճէն այս գիշեր հասած լուրերու համաձայն, Իւշնակից նաւատորմը ուժակոծած է Պուլարի գիծերը, որոնք ամբողջովին քանդուած են։ Ռաբակածման այս չրանը մինչև հիմա Տարաւանքի և Կելիպօլուի մէջ մըլուած ճակատամարտներուն ամենէն սաստիկը կը նկատուի։

Լոնտոն 17. — Ագրիանապոլսոյ մէջ այլևս բնաւ Թուրք պիւնտը չի մնայ։ քաղաքին պահակաւորքը գէպի անմանօթ վայր մը զրկուած է։

Կովկասի ձախառն

Բեթրոկրատ 18. — Կովկասի չրանին մէջ Թուրքերը մինչև Տիլ-

ման ետ մղեցին։ Խանասորի կիրճը գրաւեցին։

17. — Կովկասեան բանակին սպա-յակոյրը կը յայտարարէ թէ մայիս 13ին ետ մղեցինք։ Թուրքերը, որոնք կը փորձէին Գըղը-Տաղի լեռնաւանդակին մէջ մեր յարձակողականը ետանցնել։ (Թուս. Գործ.)

ԼՈՐՏ ՔԻՉԵՐԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Լոնտոն 18. — Լորտերու ժողովին մէջ Լորտ Քիչեր յայտարարեց թէ հեղափոխ կացերու դէմ նմանօրինակ միջոցներ գործածելով պէտք է պաշտպանել զօրքերը։ Յետոյ կոչուա՛ւ ըրաւ 300,000 նոր զինուորի պէտք ցոյց տուաւ։ Նոր բանակներու կազմութեան համար նոյնպէս յայտարարեց թէ Կէլիպօլուէն ստացած լուրերը խիստ գոհացուցիչ են, ինչպէս նաև թէ Խրասի մէջ Պրանսայից փայլուն յաղթութիւններ ձեռք բերին։ Նմանապէս Ռուսերը արեւմտեան կալիքիոյ մէջ զօրաւոր դիմ մը կը գրաւեն և Պաւլովնայի մէջ ընդարձակ յարձակողական կատարած են։

ԱՆԿԱՊԱՆՆ ԵՐ ՊԱՆԼԻՔ

Լոնտոն, 18. — Կը տարաձայնուի թէ նոր դարչին մը պիտի կազմուի։ Պահպանողական երկր պետեր այսօր խորհրդակցեցան Պ. Ասքրիթի հետ։ Կրտսի թէ Պ. Պ. Պոնար Լօ, 2-էմպլըքէն, Շմիթ և Լօրտ Տէրպի դահլիճին մաս պիտի կազմեն։ Թէ Լօրտ Յիշէր հրաժարած է և թէ Պ. Չըրչիլ ծովային նախարարութիւնը պիտի թողու դահլիճին մէջ մնալով հանդերձ։ Պ. Պալքուր պիտի ստանձնէ ծովային նախարարութիւնը։

ՆԱԽԱՅԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՌՈՒՍԻՆԸ ՆԱԽԱՅԻՆ ՌԻԺԸ ՍԵՆ ԵՐՈՒՆ ՄԵՋ

Երբ պատերազմը ծագեցաւ՝ Ռուսիա Սեւ Մովին մէջ 3 զրաւաւոր Տրէթնօթ ունէր, միմեթաթօն Ալէքսանտր III-ը «Եգիպտոսեան ռաբիթաթիքալափաթ», որոնք կը շինուէին ու պատրաստ չէին տակաւին։ Սակայն վերջերս ստացուած հեռագիրներուն նայելով, (միմեթաթիքալափաթ պատրաստ է ք. Վափուրի դուրսը կը գտնուի։ Այս նաւուն ապուր-զութիւնը 22800 թօն է, ինչպէս նաև Դիւս երկուքիւնը, որովհետեւ այս երկըք յոյր մարտանոտեր են ու ամէն մասամբ իրարու կը նմանին։ Յեղեաններուն ձիւ ուժը 26500 է, ինչ որ ժամը 31 մղոն արագութիւն մը կուտայ։ Ամուրի բնոյժ մինչև 3000 թօն է։ Երկայնու-թիւնը է 168 մէթր, լայնքը 28.3 ու խորութիւնը՝ 8.4։ Զրանէ գոտիին հաս-տութիւնը 12 մատնաչափ է, իսկ խոշոր թնդանօթներուն զրանը՝ 10—12 մատնաչափ։ Ունի 12 հատ 12 մատնաչափոց

թնդանօթներ և իւր երկրորդական թնդանօթ՝ ունի 12 հատ 6 մատնաչափոց և 8 հատ մեքենաշարժ փոքր թնդանօթներ։ Ունի նաև 4 հատ ընդունիչ (submerge) թորիլարձակ խողովակներ։ Միւս երկու տրէմուրներն ալ քիչ առանձն պատրաստ պիտի ըլլան, որոնցմով Ռուսիոյ Սեւ Մովի ուժը շատ կարեւոր ուժ մը պիտի ըլլայ։ Այս նաւերէն զատ կան 7 զրաւաւորներ, (ժիվան Վլաթուպ, ռիվաթաֆի, «Բանթէլէիմօն» (Ռօսիալաւ), «Դոն Սովիադիլաւ»), «Ճէօնօն Բուպէտոնոսկը» և «Միւրոն»։ Ասոնց ամենքն ալ պատրաստ են։ Առաջին երկուքը ծով իջեցուցուած են 1906ին և միեւնոյն կարգին կը պատկանին։ Ասոնց տարողութիւնը 13000 թօն է ու մեքենաներուն ձիւ ուժը 11000, ինչ որ 17 մղոն արագութիւն մը կուտայ։ Երկայնու-թիւնը 117.5 մէթր է, լայնքը 22.6, խորութիւնը 8.2։ Սպանիերուն ու նաւազնեան թիւնը 879 է, Զրանէ գոտիին հաստութիւնը 7—9 մատնաչափ։ Ունին 4 հատ 12 մատնաչափոց, 4 հատ 8 մատնաչափոց, 12 հատ 6 մատնաչափոց, 14 հատ 3 մատնաչափոց ու 6 հատ ալ մեքենաշարժ թնդանօթներ։ Ունին նաև

8 Թորքիլարձակ Ամուխ բնոց՝ 870 թնո է:

«Բանթլէիմոն»ը 12800 թնո է, երկայնութիւնը 115 մէթր, լայնքը ու խորութիւնը միասնաբար պէս, հաւաք- ներուն թիւը 741 է: Աւելի 4 հատ 12 մասնաշախիւն, 16 հատ 6 մասնաշախ- ւիւն, 14 հատ 3նոց եւ 6 հատ մեծեւնա- շաքի փոքր թնոյանթիւն: Արագութիւնն է 16 մղոն:

«Թոթիլար»ը յաճախու մըն է քան զբանաւոր, որովհետեւ 4 հատ 10 մասնա- շախիւն թնոյանթիւն ունի փոխանակ 12 մասնաշախիւն, սակայն հակառակ այս բանին (զբանաւոր) է եւ հետեւաբար բացառութիւն մը: Աւելի հասեւ 8 հատ 6 մասնաշախիւն թնոյանթիւն եւ կարգ մը աւելի փոքրեր եւ 2 Թորքիլարձակի նա- լակներուն թիւը 641 է: Երկայնու- թիւնը 107 մէթր, լայնքը 20.7 ու խո- րութիւնը 6.7:

Մնացեալ 3 զբանաւորները բաւա- կան հին են, սակայն ունին 6 հատ 12 մասնաշախիւն թնոյանթիւն, «Գուլ-Սը- վիաղիլէն»ը բացառութեամբ որ 4 հատ ունին Աստից տարողութիւնն է 11200 էն 13500 թնո, ու բերք ուրա- կոծելու համար բաւական օգտակար կըր- նան ըլլալ:

Այս նաւերէն զոտ կան երկու փոքր յաճախակ «Գալուլ» եւ «Բամաղ Մեռքեւի» որոնք քոյր նաւեր են: Իրենց տարողութիւնը 6800 թնո է, մեծեւնանք ունը 13500 է որ 23 մղոն արագութիւն կուտայ: Իրեն թնոյանթիւն ունին տասներկու հատ 6 մասնաշախիւն, 12 հատ 3նոց, 10 հատ մեծեւնա- շաքի, եւ 2 Թորքիլարձակ: Նաւաղիւն- րուն թիւը 570 է: Այս նաւերը 1903ին շինուեցան:

Երկու ուրիշ յաճախակեր ալ կան որոնք կը շինուին Նիկոպոլի մէջ, 7000 թնո տարողութեամբ ու ժամը 30 մղոն արագութեամբ: Եւ անոնք սակայն բաւական ասան պիտի ուշանան զեւ:

Թուսից Սեւմոլի հակաթորքիլանա- ւորուն ուժը շատ յօրտուր է: Ունի 26 հատ որոնց 9 հատին արագութիւնը 35 մղոն է եւ անոնք կարգի ու նոր նաւեր են: Այս 9 հատին տարողութիւնը 1400 թնո է, 5 հատ Թորքիլարձակ ունին եւ 3 հատ 4 մասնաշախիւն թնոյանթիւն: 22500 ձիու ուժ ունին երկայնութիւն- նին 98 մէթր, լայնքը 9.3 ու խորու- թիւնը 3.2: Նաւագնդութիւն թիւը 93 է: Այս նաւերը 1913—14ին շինուած են ու բոլորն ալ պատրաստ են: Մնացեալ 17 նաւերը շինուած են 1901—1906 ու ա- ստիցմէ աւելի դանդաղ ու պոտիկ են: Կան նաեւ 17 փոքրիկ թորքիլանակեր որոնց արագութիւնը 18—24 մղոն է, ինչպէս նաեւ տասներեք հատ ընդոթիւն- ներ որոնց ամէնքն ալ պատրաստ են:

Թրքական նաւատորմի շատ հետու- է այս ուժը ունենալէ: Ունի 2 հին զու- հակներ որոնք հազար թնո տարողութե- թեամբ, զոր շատոնցուն ընէ ի վեր գնած է Գերմանիայէն: Ունի նաեւ երկու պոտիկ յաճախակ, տասներկու հակաթորքիլա- նակ, ասոր թորքիլանակ եւ ուրիշ մէկ ընդոթիւն: Աստիցմէ զոտ աւելի քան մը հին թնոյանթիւնը նաեւ աստից թեւէ պատերազմական արժէքի: Սիւլ թրքա- կան նաւատորմի մէջ աչքի զարդո- թան մը կայ, սա է որ իր ունեցած տա- նակիւն հակաթորքիլանակութեան 4 հատը շատ մեծ արագութիւն ունին, 35 մղոն ժամը: Աստից տարողութիւնը 620 թնո է եւ երեք Թորքիլարձակ խաղաղակիւնը ունին ինչպէս նաեւ երկու պոտիկ թնո- յանթիւն: Պէտք է նաեւ աւելցնենք «Կէօպէն»ը ու «Պէշլաւան» որոնք վա- րուած են, ու արագութիւնն իր բաւական կործնողական:

Այս պոտիկ խաղաղութիւնը բա- ւական յոտակ զաղափար մը կու- տայ թէ որքան տկար է Թուրքիոյ նաւային ուժը Թուսից Սեւ Մովի ու- ժին դէմ:

ՆՐԱՆԻՆԻ ԿԱՐԱՐԱԿԱՆ

ԿԸ ՄԱՆՈՒՑԱՆԵՆՔ որ խոշոր այն յարգելի ընթերցողներն, որոնք միմեկն ԱՐԵՎԻԿԱ պարբերականը կ'ստանան եւ ես չեմ դարձնէ՝ այսուհետեւ թաւանդող պիտի կնակուի:

ՊԵՐՏԵՒԻ թիւ 28 սպարած բլլալով կը խնդրեմք ունեցողներէ՝ որ երե հաւա- լածոյ չեն կազմել, համիս աչք թիւը որիցէ մեզ: Փափաքներուն պատշաճ եմք անոր տեղ նոր թիւ մը տալու:

ՏԱՐԱՆԵՐԻ ԴԵՄ

(ԱԿԱՆԱՏԵՍԻ ՊԱՏՄՈՒՍԻՐ)

Միջինի, 29 Ապրիլ

Տարաներէի յարձակումները վերջ- կան անցեալ կիրակի, 25 ապրիլ: Այսօր 4 օրուան յամառ ջանքերէ յետոյ, զու- նակիցներուն ապուած առաջին արդիւնքը ձեռք բերուած է: Մեր այն արշաւախմբը զոր ցամաք հանցելիք, այլեւս Թրքական հողին վրայ ամուր կերպով հաստատուած է, ունենալով երկու յնակէտներ որոնք անհրաժեշտ են իր մտաւոր յառաջխա- ղացութեան ընդարձակման համար:

Այս արդիւնքին կարեւորութիւնը կենսական է. անոր արժէքը հասկնալու համար բաւական է յիշել զերմանական սաղմագիտութեան շատ սիրական մէկ բնաբանը որ կ'ընէ. «Նորագոյն զէնքը, որով պաշտպանուած եղերք մը ցամաք ելնելու ու եւ փորձ անխուսափելիօրէն անյաշտողութեան դատապարտուած է»: Այս բնաբանին վրայ կոխելով է որ Գերմանացիները Յօլտոյ եւ Պալքանի- ներ, Ալբանացիները եւ Կ.Պօլտոյ ի- րենց պահակներէն անհեղձ Ալբանացի, զոնք այսօր մը զինուոր կ'էլակուի: Կիրակի, երբ Անգլիացիները իրապէս փորձել սկսան եւ յաղթեցան:

Այս փորձին ընկերացան երեք ուրիշ կողմ փորձեր: Իրականին մէջ, Անգլիա- ջիները մասնաւորաբար կ'ուզէին ցամաք ելնել թերակղզին հարաւարեւմտան- կողմը, Մօրթօի ծոցին մէջ, Հելլէս եր- անդանիին արեւելակողմը: Այս ծոցին զլուստը անսկզբութիւնը այն է որ կա- տարեկան պաշտպանուած է հարաւա- յին հողմերուն զէմ, որոնք այս եղբր- ներուն վրայ այնքան անտանելի են: Ուրեմն, անոնք որ ասոր կը տիրեն, փոխադրութեանց ստացնալով կայան մը ունեցած կ'ըլլան Մօրթօի ծոցին զէմ էր որ մէնչուս Համիլթըն ուղղեց իր զինուոր ջանքերը, նաւատորմի զին- պաշտպանութեան տակ, որուն մէկ մասը, նեղուցին մէջէն, մինչեւ Էօօի Հիւսարըքի առջեւ իր կրակը 4Ը խաչածեւէր ուրիշ նաւերու կրակին հետ, որոնք կը գտնուէին Էմբոս կղզին եւ Կէլիպոլուի թերակղզին արեւմտեան: Այս փորձին ծայրագոյն մասը ուրեմն նաւատորմին թնոյանթի- ներէն կը ուրակնուէր, եւ այսպէսով կը զերմանա Մօրթօի ծոցին մէջ զե- նուորներուն ցամաք ելնելը:

Մինչ այս զործողութիւնները կը կատարուէին, ուրիշ պատերազմական նաւեր ուրիշ փոխադրանքներ ընկերա- կցած Մուշա Պուրտուի Միւրթիաի ծո- ցին եւ վերջապէս Ենիքէօյի առջեւ կ'ե- րեւային, թերակղզին վրայ երեք կէ- րու որոնք կը գտնուէին Մարտի ծովու խորշին մէջ: Գամաք ելնելու այս երեք փորձերէն միայն մին անկողմ էր, Ենիք- քէօյից: Վառելի Ենիքէօյի մօտ կը գտնուէր Քուպա թէփէ անուն, 230 մէթր բարձրութեամբ բլուր, որ կը տիրէ եւ կ'առաջնորդէ այն ճամբաներուն ու րոնք Պուշալիին նեղ անցքէն, Թրակիան Կէլիպոլուի կը միացնէին: Պալով Մուշա Պուրտուի եւ Միւրթիաի ծոցին, իրենց ստիւգական կարեւորութիւնը ոչինչ կամ կ'երկրորդական նկատուած է: Այս երկու փորձերուն վրայ ցամաք ելնելու կեղծ փորձերը կատարելու կողմած ջոկատնե- րուն պիտեմք, հրաման ստացած էին սակայն կարելի եղածին չափ առաջ եր- թալու: Իրենց դերը հրաշալիութիւն կա- տարեցին: Իրենց զինուորները կիրակի, անուս ցամաք ելան: Կիրակի օրը ամ- րաղջ եւ մինչեւ երկուշաբթի երկուց, այս խումբերը, պաշտպանուած նաւա- տորմիցէն որ ստապօրէն կը ուղարկու- թէր, լքեցին հաստատուելու: Երեւոյթը անկէ թուրքերը այս ուղղութեամբ չէ- խառնուած, այս երկու փորձերուն զէմ յուսաւորութիւն զինուորներին Բոսի կ'ու- զեմ թէ Թուրքերը այս երկու կէտերու վրայ ալ օճով պայքարեցան, ինչպէս կ'ընէին արդէն մէկ կողմէն Ենիքէօյի առջեւ, միւս կողմէն Մօրթօի առջեւ: Բ- սկի կ'ուզեմ նաեւ որ թէ Մուշա եւ թէ Միւրթիա, Թուրքերը Ենիքէօյի եւ Մօրթօի առջեւ համալծրուած ուժերու համահաւասար քանակութեամբ ուժեր գործածեցին: Բայց Անգլիացիք Մուշա Պուրտու եւ Միւրթիա փոքր ջոկատներ գործածած էին, մինչ իրենց ուժերուն մեծամասնութիւնը կը բաժնուէր Ենիք- քէօյի եւ Մօրթօի մէջ:

Երկու օրուն պայքարէ յետոյ, ար- զիւնքը այն եղաւ որ, մէկ կողմէն Ենիք- քէօյ եւ Քուպաթէքէ, միւս կողմէն Մօրթօի ծոցը, Անգլիացիք ձեռք բն- կան, Անմիջապէս ամրացան հոն: Իրենց գործունէութեան զաշտը ընդարձակեցին այս երկու կէտերուն շուրջ, որոնք ծայր կ'աւանդուէր շահուած, պիտի կազմէին:

Անցեալ շաբթու, սկսեցաւ նախ լաւ մը ուղղութեւն Թրակիոյ մէջ: Ինչուս

այլեւս գործունէութեան այն երկու կայանները, զորս առաջադրուած էր հաստատել Սոլամիին հողին վրայ:

Եւ, երկուշաբթի երկուց, Մուշա պուրտուի եւ Միւրթիաի ջոկատները հրաման կ'ստանային նաեւ կը վերադա- նալ եւ միասնա՝ մին Մօրթօի, միւսը Ենիքէօյի բանակներուն: Ինչ որ կա- տարեցին Թուրքերուն կրակին տակ, ա- ռանց մեծ կորուստներ ունենալով:

Թուրք-Պալքերը օգտուելով Անգ- լիացից այս կրկնակի եւ կամաւոր վե- րադարձէն, յաղթանակի յայտարարու- թիւններ հրատարակեցին, որուն սովոր են իրենք:

Եւ սակայն, Անգլիացիք Մօրթօի եւ Ենիքէօյի տէրն էին:

ՆԵՒԼԵՆՈՒԹԵԱՆ ՄՐՑԿԱՅՆԵՐԸ

Երբ Վենիզելուս հրաժարական տուաւ, կը յիշուի որ սա նշանակալից խօսքը արտասանեց. «Սքանչելի ասիկա մը կըր- սնցողցինք, զոր հաւանականաբար կա- րելի չըլլայ մէջ մըն ալ ձեռք անցնել»: Կարգ մը նշաններ կը միտին ցոյց տալ այս խօսքին մարգարէական ճշգու- թիւներ:

Չօրաւոր մրցակիցներ կը պատրաս- տուին օգտուիլ Յոյներուն գործած ճա- ղարկական սխալին: Ասոնք են Իտալիան եւ Պուլկարիան:

Սկսեց նախ Իտալիայէն Անիկա արդէն այդ անիւս ըլլալ կ'երեւայ այն տեղերուն որոնք Դաշնակիցներուն կող- մէն խոստացուած էին Յունաստանի՝ իբր վարձք իր զինուոր միջամտութեան: Արշալիազարդ զէլալին, զմայլելի Իլ- ժիրը, իր վրայ կը հրաւիրէ իտալական ցանկութիւնները:

«Իտալա Նաղիւնալէ»ի մէջ, խաղաղի- ճարարականաբար մը վերջերս թէլ մը պաշտպանած է որուն համեմատ Իլժիրը պէտք է Իտալիոյ տարւի, սա զերազանց պատճառաբանութեամբ որ Էմբոս, շատ մը տեսակետներով, ուրիշ բան չէ բայց եթէ Թրակիայի մէկ անուարական եր- կարագուցը, մասը:»

Եւ որովհետեւ Իտալիա Թրակիայէն կ'ուզէ եւ որոշած է տանել Աւստրիայէն, արտադրականաբար է որ միեւնոյն հար- ուսածով տիրանայ բոլոր այն Փոքր-Ասի- ական շահաստաններուն որոնց հետ կը գործէ աւստրիական մեծ նաւահանգիստը: Ասանց ասոր կցումին, Թրակիայէն դրա- տուած, անուարական տեսակետով, պիտի ըլլան անուարական, անկատար Իտա- լիան պէտք է ժառանգէ, Թրակիայէն հետ, բոլոր այն շահերը՝ զորս Աւստրիա ունի Փոքր Ասիոյ մէջ, եւ խաղաղի- ճարող լիւծակազգութեամբ մը ցոյց կու- տայ որ 1913ին, Թրակիայէն 63 միլիոն փրանքի ապրանք ստացած է Փոքր-Ա- սիայէն եւ հոն պատճառ մօտաւորապէս 130 միլիոն: Պերճախօս թուանշաններ որոնք կ'արագաբանին ամէն ցանկա- լութիւն: Սոյնին տեղ որ իրեն ընծայ- ուող պատառը մերժեց, Իտալացին իր անկանները կը որէ այժմէն եւ ձեռք կ'երկնցնէ եւ իրաւունք ունի «Չուտո- զին ապրանքը ուղղորդել նեւալ է» կ'ընեն փիլիսոփայ տաճիկները, կարծես բացառ- րելու կամ արագաբանելու համար յա- փըշտակուած այլոց կողմանէ իրենց բո- լոր այն ապրանքներուն որոնց յարգը չեն զիջեցած:»

Դանք հիմա Պուլկարիոյ: Ոչ մէկ աղջ այնքան զո՞ միացած ըլլալու է յունական ձեռնպահութիւնէն, որքան պուլկար աղջը: Եւ շատ հաւանական է որ Պուլկարիան, երբ Յունաստան միջա- մատ թեան նախօրին կը գտնուէր, այս կամ այն ձեռով, զիւրանագիտական կամ զինուորական մանովաներով, պիտի կամ «չանթաճ» ըրած ըլլայ Յունաստանի վախ ներշնչելու եւ զայն անշարժացնե- լու համար: Ո՞ր է գիտել, Պուլկարիան չուզեր որ Յունաստան աւելի մեծնայ, զգրանայ, ինչ որ ընդհանրապէս տա- կաւին յոյս կը տածէ անկէ քան մը ես անհեղու:

Անա՞ թէ ինչ յատկանշական խօս- քեր ըրած է պուլկար մեծ վաճառական մը Ֆրանսացի թղթակցի մը: «Պուլկար ուղեկցես ինծի հաւաս- տեց որ տեղադր գործունէութիւն մը կը տիրէ պուլկարական բանակին մէջ, որ շատ չանցած՝ պիտի քալէ: — Բայց որո՞ւ հետ:»

Անա՞ թէ ինչ յատկանշական խօս- քեր ըրած է պուլկար մեծ վաճառական մը Ֆրանսացի թղթակցի մը: «Պուլկար ուղեկցես ինծի հաւաս- տեց որ տեղադր գործունէութիւն մը կը տիրէ պուլկարական բանակին մէջ, որ շատ չանցած՝ պիտի քալէ: — Բայց որո՞ւ հետ:»

— Չեղի, Դաշնակիցներուն հետ, վստահ եղէ՛ք:

— Բայց, մինչեւ հիմա երեւոյթները...

— Երեւոյթներէն մի՞ գատէք. չըրող զորոյցներուն կարեւորութիւն մի՞ տաք: Հաւատացէ՛ք խօսքին. տեղեակ եմ ան- ցած դարձածին. բանակին հայթայթիչ- ներէն եմ... Էս գիտեցէ՛ք որ պուլկար- ները, ամէն բանէ առաջ, գործնական մարդեր են. զիջեցիկ ճառքին մը կոր- սնցողցին, խաղաղեցան, վրայ տուին: Այսօր կ'ուզեն անցեալը դարձնել, եւ մինչդեռ յոյները, փոխանակ կ'աւելն մէջ մտնելու, իրարու հետ կը զգուշան- անք կը կաղմակերպուինք վերտառա- լու համար ինչ որ կորսնցողցինք: Շատ ուրախ ենք որ յոյները անորոք կը մնան: Դիտեմ որ իրենց վերապահ, սպասողա- կան գիւրքին մէկ զօրաւոր պատճառն ալ այն վախն է զոր կը ներշնչենք իրենց: Աւելի աղէկ է ալ է որ վախճան մենք: Թո՛ղ շարունակեն թուրքին խաչածեւէն, մեր ուզածն ալ ատ է արդէն: Ասանկո՞ չի պիտի կրնան փոխարինութիւններ եւ նոր երկրորդ պատերազմը: Մենք ու- ընմե Պալքանիներու այս մտքին միակ ժողովուրդը պիտի ըլլանք որ Երբեք- Համաձայնութեան պիտի օգնենք զէն- քով...»

Ա՛հ, այո՛, Վենիզելուս իրաւունք ու- նէր երբ կ'ըսէր. «Անթիք կորսնցու- ցինք...» ԴԵՏ

ԲԵՐՈՒԿԱՐՈՍ ԵՒ ՀԱՅԵՐԸ

Կոմս Իվան Իվանովիչ Տօլստոյ, քաղաքագլուխ եւ պատուաւոր նախագահ Թիւրքիոյ հետ պատե- րազմից փախած մայրին նպատակը Պետրոգրադի Գաղափարի կոմիտէին իր խորին լարանքը յայտ- նելով պատիւ ունի խնդրել մեզ, որ շնոր ընդեր կիրակի մարտի 29ին երկուսեան ժամը 9ին Կոմիտէ- տի նիստին, որի դրաման աւարակներն են 15 րո- ցադրի Մամաժովի զինուորացի, 2) Հաւաքած նախնեմի բաշման եղանակը, եւ 3) Ընթացիկ հարցերը:

Այս հրաւիրողը համաձայն Քաղա- քային կոմիտէի հայ եւ ալլազգի ան- ղանները ժողովելէ էին երեկ երեկոյ ճաղաքային զուամայի դահլիճում: Նիստը բացաւ նախագահ Կոմս Տօլստոյ այն յայտարարութեամբ, թէ Կարգադրել Մամաժովի, որ կազմակերպել էր երեքօրեայ հանդանակութիւնը, վերջաց- րած լինելով իր գործունէութիւնը պիտի ներկայացնէր այժմ իր հաշուառութիւ- նը: Նախ քան հաշիւներին անցնելը նախագահը հարկ նմանք ծանոթացնել Կոմիտէի անդամներին այն գրութիւն- ների հետ, որոնք ստացվել էին իր ա- նունով զանազան տեղերից: Եւ նրա թե- լաղարկութեամբ քարտուղարը կարգաց:

1) Մի ջիւր մը ընդարձակ նամակ Պարիզի կայսրից (ստորագրութիւն՝ նա- խագահ Սեւման, քարտուղար Ա. Չո- պանեան) փրանսերէն լեզուով, որտեղ նրանք ստացին շնորհակալութիւն էին յայտնում Պետրոգրադ մայրաքաղաքին եւ նրա քաղաքական վարչապետը յանձնէր Կոմս Տօլստոյ, այն մարդա- սերական աջակցութեան համար, որ սրանք ցոյց էին տալիս պատերազմի աղէտները դառնապէս տանջվող իրանց բնակչութիւնը: Պարիզի հայերը շնորհով այն անկողմ բարոյական կապի վրայ, որ զօգուծ էր հայութիւնը Մեծ Թու- ստանին հետ:

Նոյնպիսի զգացմունքով էին առգոր- ված նաեւ հետեւեալ հեռագիրներն ու- ղարկողները:

2) Թիֆլիսից, քաղաքագլուխ Ալ. Խատիսեանից:

3) Բազուից, որի սակ ստորագրել էին Կարապետ Էսկ, բժ. Ջաքարեան, Հ. Տէր. Միքայէլեան, Սա. Թադեւոսե- ան, Ա. Վաչեան, Ա. Պարոնեան, Տ. Բեղլազեան, Մովսէսեան եւ Գր. Վեր- միշեան, իւրաքանչիւր իր հասարակա- կան դերքը յիշելով:

4) Հարաքաղի Թոմի առաջնորդ Ջաւէն վարդապետից:

5) Շուշու՝ հայ վարժուէիներից եւ ուսուցիչներից:

6) Նոր-Նախիջևանից, եւ

7) Շալալայից:

Այս հեռագիրները նպատակ ու- պաւորութիւն թողին Կոմիտէի անդա- ների վրայ:

Այնուհետեւ Կոմիտէի վերապատե-

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐԵՐ

Իտալիոյ մէջ

Հոսի, 18 մայիս. — Թերթերը կը հաղորդեն թէ իշխան Պիւլիով և Պառնի Մարքիս Կը պատրաստուին Հոսի մէջ մեկնելու Մանաւոր կառավարման պատրաստ կը պահուին Պիւլիով իշխանը Քիստոս և Պառնի Մարքիսը Ալա փոխադրելու համար (Հ.)

Հոսի, 17 մայիս. — Կը հաղորդուի որ Իտալիա երկու շաբաթ առաջ Ներքեակ Զինակցութեան Դաշնագիրը խզած էր. ճշմարտութիւնը այն է որ, Իտալիա բաժարակապէս խզեց, ինչպէս իր Իտալիոնէն էր, այն վերջին համաձայնութիւնը, զոր կայացուցած էր միմիայն Աւստրիոյ հետ Պալքանիներու և Ալպանիոյ մասին Աւստրիոյ յարձակումը Սերպիոյ դէմ իրաց կացութիւնը փոխած Եւրոպայի, չէր կրնար գործադրել ինչպէս որ այն պայմանագրութիւնը որ համաձայնող երկու կողմերէն կը պարտադրէր Պալքանիներ թերակողմին ամբողջականութիւնը յարգելու

Հոսի, 18 — Պ. Մալանտրա, Նիսի փոխանական ժողովոյ վերաբացումին, որ տեղի պիտի ունենայ ամսոյ 20ին, լիազօրութիւն պիտի պահանջէ. Կը հաստատուի թէ Նախարարութիւնը վստահութեան քուէ պիտի ստանայ Պ. Ճիօլիթի, որուն բոլոր կուսակիցները նիստին ներկայ պիտի գտնուին, պիտի բացակայի, բայց նախագահին Պ. Մարքիսի նամակ մը պիտի ուղղէ խնդրելով որ զայն Ներսիփոսանա կան ժողովոյ հաղորդէ և ուղի իր կուսակիցներուն պիտի յանձնարարէ Դաշնիցին աշխատելու և վստահութեան քուէ տալ անոր: (Կ.)

Հոսի, 17 մայիս. — Փառաւոր ցոյցեր և խախտմանութիւններ տեղի ունեցան ամբողջ Իտալիոյ մէջ Պ. Մալանտրայի պաշտօնի վերադարձը տօնելու համար: Դիտել կը տրուի որ այս տագնապին միակ արդիւնքը Իտալիան աղքատի դրօշին տակ համախմբելը եղաւ:

Միւսմէր Նեյսթը Նախիլարէն իր մայիս 6ի թիւին մէջ կը գրէ. «Տրեպոլոյ վերջին գէպերը ցոյց կուտան թէ Իտալիա իսլամական աշխարհին կողմէ ինչպիսի վերադարձ մը կ'ենթարկէ ինքզինքը եթէ երբեք թոյլ տայ որ Երբեակ Համաձայնութիւնը զինք թուրքերու հակառակ քաղաքականութեան մը մէջ մտնէ:»

Փրենք, 18. — Թրիքիսթի մէջ ապստամբութիւն մը ծագած է: Ամբոխը, մեծ մասամբ ժողովուրդի կիներէ բաղկացած, գլխաւոր հրահրողը զինուորի վեհապետը պառնացած և կայսեր պատկերը կրող զեղին ու սև գրօշակներ այրած է: Վերադարձներու թիւը 300 է. մեռնողներուն թիւը գեալ յայտնի չէ:

Աթէնք, 17. — Իտալացի փութով կը մեկնին Թուրքիայէն. Եստեր հոս հասան, մեծ մասը զինուորացիներ օրոնք իսկոյն հասկէ Իտալիա մեկնեցան:

Արեւմտեան ասկարտէն
ԱՆԳԼԱՅԱՆ ՅԱՅՈՂՈՒԹՅՈՒՆ
Լոնտոն, 17. — Յելտ-մարշալ Սըր Ջոն Յրենք կը յայտնէ թէ աւստրիական զօրքերը Եւրոպայի մէջ չեն մտնուիր:

Աւստրիական զօրքերը այսօր նոր յաջողութիւններ ձեռք բերաւ Ռիչպուր-Միլիտէի հարաւակողմը: Երկու մղոն տարածութեան վրայ գտնուած բոլոր գերմանական խաւերը գերմանացիներու հաղթանակէն զերման խաւերը կամաւ յանձնուեցան մեր զօրքերուն օրոնք կը շարունակեն նշանակելի քաջութեամբ և յամառութեամբ մը կռուիլ: Վերոյիշեալ զօրախումբերէն մէկը որ անձնատուր Եւրոպայի յորձէր, հրետանին կրակին տակ բռնուեցաւ և գրեթէ փնջացաւ: Գերմանական թիւը գեալ հաշուուած չէ, բայց կրնանք յայտնել թէ 550 զերի մեր հաղորդակցութեան գիծերուն մէջ բերուեցան:

ԻՋԻՔԻ ՎՐԱՅ
Բարիկ, 17 մայիս. — Ներկայեան զեկոյց մը կը ծանուցանէ թէ Պեթիքայի մէջ թշնամի տեսնելով որ մեր յաջողութիւնները զինք չըրկապատուելու վտանգին մէջ կը գրնեն, երէկ իրիկուն պարպեց Իզերի արեւմտակողմը իր գրաւած վերջին գիւղերը:

ԳԵՐՄԱՆԻԱՅ ԴՐՈՇ ԿՐ ՊԱՐՁԱՆ
Բարիկ, 17 մայիս. — Յրանաւորքի Զէթ-Մասի մէջ իրենց յառաջիկայագումը շարունակելով երէկ իրիկուն գրաւեցին ամրացուած տուն մը: Զրանցքին արեւելակողմը, գերմանացուց առաջին գիծէն անդին անցան և գերմաներ ու միմիայն զորքեր ձեռք անցուցին: Հակադարձա կողմ մը բոլորովին ձախողեցաւ: Լոռէթի մէջ կատարուած գերման շորս յարձակումը արիւնքի պարտութեան մը ենթարկուեցան, թըշնամիին համար զգալի կորուստներով: Պայքի մէջ Գերմանք տանկական կանանց զօրակ մը բարձրացուցին մահմանական Ֆրանսացի զինուորներուն վրայ ապաւորութիւն գործելու նպատակաւ: Մեր ափիկեան զօրքերը ասոր իսկոյն պատասխանեցին սարսափելի հրացանաձգութեամբ մը և դրօշակը դրաւեցին:

ՋԵՐՄԱՆԻԱՅ ԱՐԵՎԱՆԵՐ
Բարիկ, 17. — Զէրին մը Տուրի վրայ իկաւ և 40 ուսուցիչներով 3 անգ Վիրաւորեց:

Ուրիշ գերին մը Բալէի վրայ թռաւ և երկու մանուկ սպանեց: Նիւթական վնասները աննշան են:

Լոնտոն, 17. — Մով. Նախարարութիւնը կը ծանուցանէ թէ զէրինը Ռաւակէյթի մէջ մեր իսթլըրի և Վեթիկէյթի օգնականներէ հետապնդուեցաւ: մինչև Ռեւաթ Զինուորի փարոսանաւը Տէօքթերէն ութ ժողովին գործընքեր յարձակեցան զէրինին վրայ Նիւթի բացերը: Անոնցմէ երեքը շատ մօտէն կրակեցին վրան: Օղանաւի հրամանատար Պիկուստի 200 ոտք բարձրութիւնէ մը 4 ուսուցիչ զէրինին վրայ, որուն բաժանումներուն մէկէն ծուխի մեծ սիւն մը ելաւ: Կենթադրուի որ լրջօրէն վնասուած է:

Արեւելեան ասկարտէն
Բեթրոկրատ, 17. — Ամսոյս 14ին ամբողջացուցին Սան գետին վրայ մեր ուժերուն համախմբումը: Մարտականք մեր նահանջին հետ միաժամանակ կալիքի մէջ յարձակողական ձեռնարկեցին: Աւստրիացիներուն ծանր կորուստներ պատճառելով: Տրիքիսթի վրայ մայիս 9-14 քառն հազար զերի բռնեցին և ստիպեցին թշնամին անկանոն կերպով նահանջելու: Բառեթ գետէն անդին: Բրիտիկ մեր խոշոր թնգանութիւնը արգիլեցին թըշնամիին:

Նամիին յառաջացուց: Գրաւեցին Մատիքնան: Շալիի շրջանակին մէջ կռիւները կ'ընդարձակուին մեզի նպատակար կերպով: (Հ.)

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՅԱՅՈՂԱՅԱԿ
Բեթրոկրատ, 18. — Պուրովի մէջ Աւստրիացիներուն պարտութիւնը լեզուաբար արեւելեան կալիքի իրենց շարժումները: Տրիքիսթի մէջ Բրուտ մեր ձեռքը կը գտնուի: Աւստրիական բանակը անուկ պարտութենէ մը վերջէն անկարգ կերպով կը նահանջէ և կը թողու հարկը մղոն տարածութեան վրայ իր զօրաւոր դիրքերը, ուր ամենամանր մարդկային կորուստներ ունեցան: Զերնովի շրջանը մեր ձեռքն է: մեր աւարը օր ըստ օրէ կ'աւելնայ: Նիւթ միակ Գոլոմէյի շրջանն առնուի ամբողջ Պուրովիին տիրացած կ'ըլլանք: (Ի.)

ՍԵԻ ՄՈՎՈՒ ՄԷՅ
Աթէնք, 16. — Ռուս նաւատորմին գործունէութիւնը մեծապէս մոտահոգ կ'ընէ Թուրքերը որոնք սկսած են զօրք զրկել Միտիայի մէջ Ռուսերուն ցամաք ելլելը արգիլելու համար:

ՏԱՐՏԱՆԻԻ ՄԷՅ
Լոնտոն, 16. — Սեւանի կ'իմացնէ թէ Իաշակիցները քանդեցին Մայոսի բերդերը: Կաւելցնէն թէ Պոլիս հանող թուրք վերադարձներուն թիւը 60000ի կը բարձրանայ:

ԲԱՆԱԿԱՆ ԳՐՈՆԻԿ
Ն. Բ. Սուրբանի անձնական գանձուն պաշտօնէութիւնը երէկ կէսօրէ վերջ մասնաւոր կառավարման Սեւանի շրջանը հասաւ: Եւ հաստատուեցաւ: Բաւելի:

Երէկ իրիկուն ժամը 5ին Ն. Բ. Սուրբանի հետեւ պահակազօրքը Սահմանաւիկի հրապարակէն եւ Երբիֆ փաշա փողոցէն անցնելով Բաւելի գնաց:

Բուր. Օմպոյի մէջ (Աստանի մօտ) մեծ հրդեհ մը պատահած է կրակիչներ կրակաւորելու լուսնալու գիշերը: Հրդեհը ծագած է Ռատի-Բոմպոյի ընկերութեան մեծ պահուկէն, որուն բեկիւններէն շատեր պատահաններէն փայլելով հալել կրցած են կեանքներին աղատել: Պահուկը ամբողջովին այրած է, Դեպքաւորաբար մէջը այրած են նաեւ տնօրէնը, իր կինը և երկու երեքսայի մը, ասանց հաշուելու բաղմամբ և վերադարձները Միթ-Կարի մէջ երեք տեղացի տարներ ուղղով զօրաւոր արեւելեցի մը տունը, աֆիս, քօքայի և հալել իրար խառնած ու նորօրինակ «մաճուն» մը շինելով կերած են: Երբեք ալ անաւոր տանջանքներու մատնուելով մեռած են:

Ալ-Ազհարի Սիւրբաղի ուսանողները նամակ մը գրելով Սըր Զ. Մալ-Մահունի կ'ամբաստանեն իրենց Շէյխը որ իրենց յատկացուած ուսեան և ամառանքը չի բաժնէր: Ասկէ դատ կ'ամբաստանեն նաեւ նոյն շէյխը, բնիկով որ իրենց վաղգին եկամուտներէն հազար եօթը հարիւր ոսկի կ'ոկոյրը անցուցած է: Ռոշուած է քննութիւն մը բանալ:

Գահիրէի մէջ ի նպատակ զաղթական ընտանիքի մը սարքուած վիճակահանութիւնը տեղի ունեցաւ Մայիս 13 չիքը, երեկոյ Ս. Դ. Զնչ. ընթերցասրահին մէջ: Ա. Բիւր. 199, չիքը, Մայիս 2, յայտարարի ձեռագրած նկար մը, իսկ Բ. Բիւր. 137, տապալ միւսնոյն նկարէն ուրիշ օրինակ մը: Կը խնդրուի պարզեցնել շահուտներէն, որպէսզի Հընչակահան վարչութեան ընթերցասրահը զինելով անկէ ստանան նուէրները:

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՏՊԱՐԱՆ
Մ. ՏԱՄԱՏԱՆ
Imp. Economique - Alex.

գիւ յանձնագրով կողմից գին. — 15 յոս. Բահրաւեան կարգապահ զեկուցումը, որով հաստատուեալ էր բոլոր հայրենիքի ընդգրկուելու Բաւելի կարգապահ գանձապահը: Թոմս. Դուկապահան:

Այս հաշիւը երեւոյց, որ ընդամենը կ'օգտուէր հանգանակի է 1) Պ. Օ. Դուկապահանի միջոցով տեղի զանապահան անուակներ ընդգրկել 15,000 ռ., 2) այլ և այլ շրջաններում, մասնաւոր անհատներէն: Եւ հաստատութիւններէն 35,000 ռ., 3) փողոցներում հանգանակութեան տու փերով մանր գրամ 33,000 ռ., գումար 83,000 ռ.: զանապահան ծախք եղել է 3,000 ռ., զուտ արգիւնք 80,000 ռ.:

Այս հատկութիւնը շատ աղօղ պէտք է համարել, որովհետեւ վերջին ժամանակներն այնքան յաճախակի կատարուած փողովարարութիւններէն շատ քիչն այսպիսի դուրսի են հասած այստեղ:

Բացի գրամական հատկութիւնը մեծ քանակութեամբ իրեղեններ են նուիրւած նոյն նպատակով, որոնք կարգի բերելով մի քանի վաղօժներով պիտի ուղարկուին Կովկաս:

Հաշիւը լուրջ ծախսարութեամբ Նախագահը փողով զննութեանն առաջարկեց: Կետեւեալ հարցը, թէ ինչ նպատակով բաժանել հաւաքուած գումարները, ուսն ուղարկել և միանգամայն թէ մաս առ մաս:

Միւսայն որովհետեւ ամբողջ գումարը փոխադրել այն կենտրոնական կ'օգտուէին, որ վերջերս կազմեց իշխմանն ունէր, Կաթողիկոսի հովանաւորութեան տակ, որպէսզի նրա հոգեւորական ներքին բաշխվի մաս առ մաս Վերաբայի հետ մղվող պատերազմից ֆասոված հայերին անխտիր: Վերոյիշեալ 80000 ռուբլու հետ միասին որովհետեւ իշխմանին փոխադրել նրան Պետրոպոլիսը քաղ. գումարի նուիրած 50000 ռուբլին Այս վերջին գումարից 3000 ռ. արգէն փոխադրված է Ախալքալաք, 4. 2. Բ. Ընկ. տեղական ճիւղին, որ Կենտրոնի գիծի մէջ էր Պետրոպոլիսը քաղ. վարչութեանը և նպատակ էր խնդրել Արքեպիսկոպի և Արքեպիսկոպի այնտեղ հասնող կարօտեալներին համար:

Հաշիւաւորութեան խնդիրը կարգադրելուց յետոյ, ժողովականները խնդրեցին, որ այս ֆալգապահին կոմիտեանը չը կ'օգտուէր, այլ շարունակէ մնալ, որովհետեւ կարող են զիս եւս նոր նուէրներ ստացել քաղ. վարչութեան մէջ, ինչպէս որ իրօք զիս ստացուած է, և կ'ուսն Տոլատոյ նոյնպէս մնայ նրա պատուաւոր նախագահին: Գաւազական քաղաքագլուխը սիրով համաձայնեց թէ մէկին և թէ միւսին: Ուստի երբ այս հաշիւը տպվի տեղական լրագրիներում, այդ մասին եւս պիտի իշխատակի:

Փալով դուս-հայկական միութեան

Անդալցներին, սրանք պիտի կոխվեն այն արձանագրութեամբ, որ եւ հաղորդած եմ արդէն. և պիտի լինեն 3 տեսակ. այն է արձանք՝ զին 3 ռ., բրոնզէ զին 1 ռ. և պղնձէ՝ 50 կ. Գանակութիւնը չորովեց, որովհետեւ պիտի պատրաստուին հետգնեալ՝ որպիսի որ պահանջվեն: Տասն օրից գրաւեց արդէն պատրաստ կը լինեն և պիտի ծախվեն քաղաքային վարչութեան մէջ այնպէս, ինչպէս ծախվում են այնտեղ ուսն-լեւական. մեղայիները: Արգէն պահանջում են այդ մեղայիներին նոյնիսկ արտասահմանին հայրենիքից, որն առհասարակ բաւական հեռաքաղվել է Պետրոպոլիս այս հայանպաստ շարժումով, և, ինչպէս երեւում էր այդ Զուպանանի վերոյիշեալ նամակից, մասնաւորապէս հետեւել են այնտեղ կատարվածին, որովհետեւ խնդրել էին կ'ուսն Տոլատոյից, որ բարեհաճի ուղարկել ներքին մի մի օրինակ ակադեմիկոս Մարքի և պրոֆ. Բոստովիցի կազմած կոլլեկցիոյ, որոնց մասին եւս զրկ էր «Մշակուած». թէ եւ պ. Մարքի կ'ըլլէ շատ հրմտայից ինքն ըստ ինքեան, բայց իր ընդարձակութեան պատճառով լոյս չը տեսաւ լրագրիներում տուննին:

Օրակարգի խնդիրները վերջացնելուց յետոյ՝ ժողովը բուռն ծախսարութեամբ իր խորին շնորհակալութիւնը յայտնեց այն անկիւններին և պարտնեքին, որոնք անձամբ և այնքան եռանդով ու անձնատուրութեամբ աշխատել էին անդու և անդադար, այս երեք օրեայ ժողովարարութեան համար:

Կոմիտէի հայ անդամները կազմեց Մ. Ալեքսանի մի զեկուցիկ ճառով շնորհակալութիւն յայտնեց ի զիմաց այն հազարաւոր թշուառ հայերի, որոնք աւտոգր թշնամու պազանութիւններէն ապահովել էին Միւս-Ռուսաստանի հովանաւոր տակ և պիտի օգտվէին այժմ Պետրոպոլիս քաղաքի և աղքատականութեան այս առատաձեւուն նուիրատուութիւնից, որի գումարը սպասվածից շատ աւելի էր: Նա նոյնպէս առանձնապէս շնորհակալութիւն յայտնեց ի զիմաց վրա, որի արգիւնքն անհամեմատ աւելի մեծ էր և կարեւոր թէ ներկայի և թէ ապագայի տեսակէտից:

Նրան պատասխանեց կոմ Տոլատոյ իր սովորական պարզ ու անկեղծ ձեւով պատշաճաւոր խօսքերով և վերջացրեց հետեւեալ նշանակալից բարեմաղթութեամբ. «Յանձնաւոր եմ ի սրտեւ, որ հայ կուստրական ազգը կ'սնդի իր սեփական ուղիքի վրա և հասնի այն զրուսեան, որ կարողնայ իր ոյժերով առաջ գնալ քաղաքակրթութեան շաղկի մէջ...»:

Բուռն ծախսարութիւններով ընդունվեց ազնիւ կոմիտէ այս սրտային մաղթանքը:

(Մովի) ՍԱՐՈՒԽԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐՈՆԻԿ

Ազգային Պատկերասրահն անդամ է 2. Բ. Ը. Միութեան փոխ-տեսնապետ Վանք, Նազուկ Արթին փաշա կիւրակի, 16 Մայիս, ժամը 1ին մեկնեցաւ Գահիրէէն Բոմբ-Մայիտի դժով զէպի Աւրոպա:

Ինչպէս յայտնի է, Վանք. Նազուկ Արթին փաշա կ'երթայ միտնալ. Հայկական Դատի հետապնդումին համար կազմուած ստաքիւթեան և ստանձնելու իրեն բաժին ինկած զերն ու աշխատութիւնը:

Հայկական իր առաջացած տարիքին ոգեւորուած ուրախութիւն մը և իր կարիքից ճամբուն վաղուց ուսած հրամանատարի մը ինքնախտոտ արտայայտութիւնը կը զիտէր Ն. Վանքութեան զէմքին վրայ:

Ս. Առաջնորդը, որ նոյնիսկ երեկոյ մեկնած էր քաղաքէն, քանակ մը զրկած էր, իր կողմէ ողջնթ մաղթելու համար Ն. Վանքութեան:

Ներկայ էին ներսի և Բաղադ, Ժողովուրդ, Զ. Բ. Ը. Միութեան Կեդր. վարչ. Ժողովի, Գահիրէի Մասնաժողովի և Ազգ. Եւրոպ. Պաշտպանութեան Յանձնաժողովի անդամներէն շատեր, ազգային պաշտօնեաներ և ուրիշ յար-

զէի ազգայիններ, որոնք բարի ճանապարհ և յաջող վերադարձ մաղթեցին պատկառելի ծերունիին:

Յատկապէս եկած էր նաեւ Կրիսիան Նախարարութեան խորհրդական Մ. Տուկալա Տընլոր, որ մինչև մեկնումի պահը տեսակցեցաւ փաշային հետ:

Վանք-Նազուկ Արթին փաշա շնորհակալութիւն յայտնեց և միտմով ձեռքերը թօթաւելէ ետք ներկայներուն յայտնի սրտազեղումով մը հրամեղաւ:

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԻՆ
Հ. Բ. Ը. Միութիւնը ստացած է հետեւեալ նուիրատուութիւնները ի նպատակ կողմաւ ապաստանող հայ զաղթականներուն:
W. G. Ansell Esq., Larnaca (Cyprus) £ 1.0.0
D. Larimer » » 1.0.0
G. O. Burgess » » 0.10.0
H. W. Mackay » » 0.5.0
Տօքթ. Ամատեան, Լոզան Թր. 5
— Ժընէվ մասնաձեւիցին քանձապահ Տ. Արշակ Զամբէթիէններին նորանոր որդւոյն Կարօ-Ատմի միկառութեան առթիւ Տ. Ե. Աղաթոն պէն Հ. Բ. Ը. Միութեան քան Ֆր. նուիրած է:

ՏՕՏՔ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՐԹԻՆԵԱՆ

ՎԿԱՅԵԱՆ ԱՏԱՄԱՐՈՅԻ

ՀԱՐԱ ՊԵՏԵՆ ԷՆ ԵՄԵՏԵՆ
ՔԱՂԱՅԻ ՎԿԱՅԱՐՈՅԱՆ ԳԻՄԱՅ

Հիւանդներ կ'ընդունի առաւ-
տանէն ժամը 8էն մինչեւ իրիկուն
ժամը 7ը:

Ակումները կը մարդէ ու կը քա-
շէ առանց ցաւի: Ակումներու հա-
մար սակիէ, քառուկէ կամ Ամբրիկ-
եան վերջին գիւտ եղող ուրիշ տե-
սակ նիւթերէ քուրծն կը շինէ ա-
ռանց զսպանակի կամ քիմքի վրայ
բան մը դնելու:

Բոլոր գործերը մաքուր եւ
խղճի մտք կը կատարուին:

Մարդ կեանքին մէջ անդամ
մը ծախսելով կ'ազատի ակումներու
անտանելի ցաւերէն եւ հանգիստ
կ'ապրի:

Գինները խիստ չափաւոր են: Մաս-
նաւոր ակումի դեղեր ալ կը գըր-
ուին:

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ ԾԽԱԽՈՏԻ
եւ Եգիպտական սիկարեքներու

ԿԱՄՍԱՐԱԿԱՆ ԵՂՔՈՐԲ

ՋԱԿԱՋԻԿ - ԱՂԵՔՈՒՆԴՐԻՍ

Համբաւաւոր են իր Ապունիկմա (Ասոգ) Ծխախոտները եւ Սիկարեքները

ՆԷՇԸՆԸԼ ՊԱՆՔ ՕՅ ԷՃԻԲԹ
(National Bank of Egypt)

Դրամագլուխ Անգլ. Ստիկ 3,000,000
Պահեստի զուտմար » » 1,300,000

Կեդրոնականի ԳԱՀԻՐԵ — Մասնաճիւղ՝ ԱՂԵՔՈՒՆԴՐԻՍ

Գործակալութիւններ՝ Ասիոյ, Աստուան, Պէննա, Պէնի-Սուէժ, Շէպիմ-Էլ
Գոմ, Տամանհուր, Միմիէ, Բոն-Սաիս, Սուախի, Սոմալ, Թանքա, Զա-
կազիկ, Մուսի (Գաիիքէ), Լուսուր, Բոն-Սուսան ու Լանտոն

Կը կատարէ գրամատանց յատուկ բոլոր գործառնութիւնները

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐՐԱՀԱՄԵՆ
ՔԱՐԻԻՂԻ ՎԱՅԱՐՈՅՈՒՆ
ՄԵՇԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

Աղեքաւորիս, Սիսի-Միթոնիկէ փողոց թիւ 40
(Արքայիցի մզկիթին դէմը)
Թէլէֆոն թիւ 88-45

Այս վաճառատունը կը հայթայթէ
Աղեքաւորիս եւ Ռամլէի մէջ ՄԱՆԹԱ-
Շէմի հարազատ ոռոտական եւ ամբրիկ-
եան բեթուլը: Խիստ չափաւոր գիներով:

Ապրանքները օրը օրին կը յանձ-
նուին ամենայն կանոնաւորութեամբ:

ԴԻՄԵՏԷՔ ԵՒ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱԲ:

ՊԱՆՔՈ ՏԻ ՌՕՄԱ
Banco di Roma

Հաստատուել 1880ին

Դրամագլուխ, 200,000,000 ֆրանք ամբողջապէս վճարեալ

ԸՆԴՀ. ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ — ՀՈՈՍ

Կեդրոնականի ԳԱՀԻՐԵ — Բարիզ, Ճէնովա, Նաբոլի, Բուրնո, Ֆիորենցա, Աղեքաւո-
րիս, Կ. Պոլիս, Պարչէլոն, Գաիիքէ, Մալթա, Ափրիկեան Տրիպոլիս

ՄԱՍՆԱՃԻՂԸ

Ալպա
Ալպանո Լազիպէ
Արէցցո
Ալէցցանո
Պէնզազի
Պալպիանո
Մոնթէ Բաթինի
Գալէլի
Գալիէ Լուսիո
Գորնէթ Բարբուինո
Տէրնա

Ճարա Սալ
Ճէրնո
Ճոսանո
Ճրասարի
Ճրասիոնէ
Լուքքա
Մոնտուի
Մոնպանչ
Օրպիլիլլո
Օրպիլիլլո
Բալէսթրինա

Քինէրոյ
Սիէնա
Սուախիս
Բարրափոնէ
Թիվոլ
Բորրէ Անունփաթա
Վելլէթի
Վիարէճի
Վիլլէրպո

ՊԱՆՔՈ ՏԻ ՐՕՄԱ կ'ընդունի ամեն տեսակ սեղանաւորական գործողութիւններով, այսինքն արժե-
քըքներու վրայ ապանս, եւրոպայի եւ եգիպտոսի կարեւոր քաղաքներուն իրայ փոխգիր, չէք եւ փէթթը
որ քրէտի, հեռագրաւ վճարմունք, եգիպտոսի եւ եւրոպայի վրայ պարտաւորութիւններու զանգուած,
հարստութիւն եւ փոխակաւանութիւն: շահուած պարգեւներու զանգուած, եւրոպայի եւ եգիպտոսի մէջ
պարտաւոր հրամաններու զործարդութիւն, Արժեքըքներու պահպանութիւն, Ապրանքներու պահպանում եւ
ավանս գործողութիւն:

ՊԱՆՔՈ ՏԻ ՐՕՄԱ կ'ընդունի զրամական աւանդներ, ուզուած ատեն կամ որոշ պայմանաժա-
մով վճարելի:

ՊԱՆՔՈ ՏԻ ՐՕՄԱ օտարականներու համար յատուկ մասնաճիւղ մը բացած է Մոնթէրաֆիոի
համբաւաւոր ջերմութիւնները, ուր ամէն տեսակ սեղանաւորական գիւրդութիւններ կ'ընծայուին յանաւոր-
ներուն:

ԽԵՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍԵՏՈՒԿ

Մասնաճիւղ Աղեքաւորիս — 9 Ֆրանք փողոց

ՀՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ԻՆՔՆԱՎԱՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԳՐԵՑ

Ս. ՍԱՊԱՆՔ ԳՐԱԼԵԱՆ

Ամէն Հայու համար Հեռաւան
եւ աժէական խնդրոյն մասին յոյժ
չափեկան տեսութիւն մը:

ԳՆՏՈՒՆ ԲՈՂՈՐ ԳՐԱՎԱՅԱՐՈՒՆԵՐՈՒՆ ԳՈՀ:

Գին 5 դր. սոյ

ԱՆԴՐԷԱՍ ՄԿՐԵԱՆ

ՆՊԱՐԻՁ-ՆԵՐՔԱՐԱՐ

Բիւ Սէսաթրիս, 1 (Յաւանց Ալէքսի արդիանց
վարժարանին ետեւ)

18 տարեկ է վեր Աղեքաւորիս
հաստատուած եմ: Ներկի, զարդա-
նկարի, նշանատախտակի [Թապէլա],
իւզանկար պատկերներու եւ լու-
սանկարչական ֆօնդիւր վերաբեր-
եալ կատարած աշխատութիւննե-
րովս դո՛չ թողուցած եմ եւրոպացի
յաճախողներու: Գիներս՝ միշտ Ա-
րար արհեստակիցներէն սուղ, իսկ
եւրոպացիներէն աժան են: